

ПРУСЯНСЬКІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ КЛАСИ

с. Пруси Черкаського повіту Київської губернії

ФОНД № Ф – 111

Архівний опис № 1
справ постійного зберігання
за 1903 - 1909, 1911 рр.

1	2	3	4	5
3	Листування завідуючого класами з Київською губернською управою з фінансових, навчальних, кадрових питань	30 серпня 1904 р., 17 липня - 29 грудня 1906 р.	10	
4	Розпорядження департаменту землеробства Міністерства землеробства та держмайна, начальника управління землеробства і держмайна Київської і Подільської губерній про правила призову на військову службу викладачів підконтрольних навчальних закладів; про попередження участі учнів сільгоспшкіл у страйках; про заборону приймати до закладів на навчання учнів, виключених з інших шкіл за політику; про запровадження пільг для дітей учасників російсько - японської війни.	10 січня - 22 листопада 1905 р.	27	
5	Те саме про заборону викладачам та всім держслужбовцям бути членами будь-якої партії; про відсутність військових пільг для учнів прусянських класів; про заборону приймати до закладів на навчання учнів, виключених з інших шкіл за політику. Листування Києво-Подільського управління землеробства і держмайна із завкласами з кадрових, навчальних питань.	10 січня - 21 грудня 1906 р.	21	
6	Завдання (наряди) учнів сільськогосподарських класів на практичні роботи.	2 листопада - 9 грудня 1906 р.	33	
7	Розпорядження Києво-Подільського управління землеробства і держмайна про заборону приймати до закладів на навчання учнів, виключених з інших шкіл за політику; про надання звітів; про надання дозволу на право мати власну печатку сільгоспшколам, класам. Листування завідуючого класами з іншими навчальними закладами та установами з навчальних питань. Положення про спостережний комітет при Прусянських класах, затверджене 9 лютого 1907 р.	10 лютого - 27 липня 1907 р.	28	

1	2	3	4	5
8	<p>Листування Черкаської повітової управи із завідуючим класами про засідання спостережного комітету. Листи: Т.І. Осадчого до Департаменту землеробства щодо відкриття в с. Пурсах сільськогосподарських класів (чорновик без дати); учнів до завідуючого класів з навчальних питань. Проект положення про сільськогосподарські класи. Навчальна програма з бджільництва.</p>	<p>8 січня - 6 вересня 1907 р.</p> <p>б/д б/д</p>	20	
9	<p>Розпорядження, листування департаменту землеробства Головного управління землеробства та землеустрою, Києво-Подільського управління землеробства і держмайна про заборону приймати до закладів на навчання учнів, виключених з інших шкіл за політику; про правила надання відпусток викладачам сільськогосподарських шкіл; про військову повинність; про дотримання правил підпорядкованості під час надсилання запитів до вищих органів; про надання звіту.</p>	<p>3 липня - 21 грудня 1907 р.</p>	14	
10	<p>Листування завідуючого класами з Черкаською повітовою управою, Київським губземським агрономом, земським страховим агентом з фінансових, навчальних питань, щодо страхування майна Прусянських класів.</p>	<p>9 липня - 30 грудня 1907 р.</p>	13	
11	<p>Те саме із завідуючими інших сільгоспшкіл, головою спостережного комітету з навчальних, господарських питань. Розпорядження Жаботинського дільничного лікаря щодо профілактики боротьби із холерою, тифом, скарлатиною. Звіт про стан класів за 1907 р.</p>	<p>6 липня - 14 жовтня 1907 р.</p>	10	
12	<p>Звіт про стан Прусянських сільськогосподарських класів за період з 1 вересня 1904 р. по 1 січня 1906 р. Навчальні програми з землеробства, городництва, тваринництва. Книга обліку знарядь праці та машин.</p>	<p>б/д</p>	24	
13	<p>Книга обліку прибутку-видатку сум Прусянського та Райгородського двокласних Міністерських училищ на 1911 р.</p>		20	

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

14 Недіючий опис справ за 1903 – 1909 рр.

2

До опису внесено 14 (чотирнадцять) справ з № 1 по № 14

Опис удосконалила
Головний спеціаліст
15.03.2018

К.Б. Скринська

Зберігач фондів
15.03.2018

Н.В. Тканка

Начальник відділу забезпечення
збереженості документів, обліку
та довідкового апарату
15.03.2018

О.М. Пурис

ПЕРЕДМОВА

На початку ХХ ст. в с. Прусак Черкаського повіту землевласником та секретарем Київського товариства сільського господарства Т.І. Осадчим був куплений маєток із 20 десятинами землі. У травні 1903 р. він написав листа до Департаменту землеробства із клопотанням про створення на території купленого ним маєтку практичної школи по сільському господарству (посилання на лист у Ф – 111, оп.1, спр.1, арк.31; а чорновик самого листа у Ф – 111, оп.1, спр.8, арк.13 – 15). Оскільки кошторис видатків Департаменту землеробства Міністерства землеробства та держмайна на 1903 р. вже був розподілений, то тільки 26 червня 1904 р. Т.Г. Осадчий отримав листа про призначення його на посаду завідуючого "учрежденными Вами сельскохозяйственными классами" (Ф – 111, оп.1, спр.1, арк.17) і запроваджувались вони як "в виде опыта на 6 лет" (Ф – 111, оп.1, спр.1, арк.25). На місці нагляд за класами покладался на Головне управління землеробства та держмайна.

Метою створення таких класів, за розумінням Т.І. Осадчого, було "сообщение детям местного населения путем практических занятий познания по сельскому хозяйству и по отдельным отраслям его как то садоводства, огородничества, пчеловодства" (Ф – 111, оп.1, спр.1, арк.27). До Прусаянських сільськогосподарських класів приймалися учні не молодші 15 років і які закінчили двокласні навчальні заклади. Для бідних запроваджувались 10 державних стипендій по 50 руб. кожному. Курс навчання тривав 2 роки. Теоретичні заняття проводились взимку; за практичні заняття учні отримували винагороду, сума якої визначалася Радою закладу. В 1904 р. при класах існував гуртожиток на 15 осіб, який вже у 1907 р. довелося закрити (Ф – 111, оп.1, спр.2, арк.42).

Загальна кількість учнів коливалась від 20 до 27 осіб. Викладались такі дисципліни: землеробство, рослинництво, економіка сільського господарства, основи хімії, фізики, метеорології, садоводства, городництва.

Фінансування відбувалось за рахунок трьох типів надходжень:

- від казни (у 1907 р. було виділено 2000 руб.);
- від Київського губернського земства (у 1907 р. – 5000 руб.);
- від шкільного господарства (сума прибутку не зазначена) (Ф-111, оп.1, спр.11, арк.1).

В липні 1906 р. Т.І. Осадчий продав свій маєток, оцінений у 7000 руб., Київському губернському земству. Куплено було "...каменный дом под железной крышей; сарай, крытый железом; флигель под деревянной крышей, две кладовки, конюшня..." (Ф-111, оп.1, спр.2, арк.92). Але новий завідуючий класами В.Є. Громеко (Ф-111, оп.1, спр.2, арк.68) у 1907 р. про здійснену купчу писав до Київської губернської управи у справах земського господарства: "...это скорее полуразвалившаяся корчма...это не хозяйство, а Тришкин кафтан, починая который мы вызываем насмешки даже со стороны крестьян села Прусс..." (Ф-111, оп.1, спр.2, арк.92). З документів фонду відомо, що протягом 1907 р. на засіданнях спостережного комітету при Прусаянських сільськогосподарських класах весь час порушувалося питання щодо доцільності закриття цього навчального закладу.

Власні документи фондоутворювача збереглися частково, відклалися: листування завідуючого класами з владними установами з фінансових, кадрових, навчальних питань; протоколи засідання спостережного комітету, звітні відомості про стан училища.

Згідно з обліковими документами Фонд № 111 у кількості 13 справ знаходився на зберіганні у держархіві Черкаської області з 1948 р. Рукописний опис складено 22 вересня 1955 р.

У 1948, 1955, 1972, 2008 рр. було проведено перевіряння наявності і фізичного стану документів даного фонду (акти від 24.04.1948, 13.06.1955, 20.12.1972, 26.09.2008). В 2000 р. була проведена каталогізація фонду, складено 32 тематичних картки. У зв'язку з невідповідністю опису справ сучасним вимогам, у 2018 р. він був удосконалений. До

опису складено передмову, до фонду – історичну довідку. У процесі роботи уточнено заголовки справ та крайні дати документів. Опис справ перекладений з російської мови на українську. Недіючий опис занесений до нового як справа №14.

Головний спеціаліст відділу забезпечення збереженості
документів, обліку та довідкового апарату

15.03.2018

К.Б. Скринська